

Influence of the university environment on Students' Entrepreneurial Intention

Abstract

Entrepreneurship is an important social phenomenon because it creates job opportunities and consequently reduces unemployment. The recent movement has given universities more responsibility and commitment to the country's social and economic future. This study examines and compares entrepreneurial intention and the factors affecting it in the environments of public and private higher education institutions. In the present study, which is a descriptive survey study, 600 students studying in public and private universities of Kashan participated. Finally, the data were analyzed using structural equation method using PLS software. The results showed that there is no evidence of a difference in the impact of public and private university environments on students' entrepreneurial intention. Among these, perceived desire was most strongly associated with entrepreneurial intention. It seems, Factors that originate from a larger environment than the university environment seem to affect students' entrepreneurial intentions.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial

بررسی تاثیر محیط دانشگاه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۳/۹

منیره عسگری نژاد^۱

محمد رضا معصومی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۵/۸

چکیده:

کارآفرینی پدیده اجتماعی مهمی است زیرا فرصتهای شغلی ایجاد می کند و متعاقباً بیکاری را کاهش می دهد. جنبش اخیر، به دانشگاهها مسئولیت و تعهد بیشتری در مورد آینده اجتماعی و اقتصادی کشور داده است. هدف از این پژوهش بررسی تاثیر محیط دانشگاه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان می باشد. این مطالعه، قصد کارآفرینانه و عوامل موثر بر آن را در محیطهای موسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی بررسی و مقایسه نموده است. در تحقیق حاضر که مطالعه ای توصیفی پیمایشی است ۶۰۰ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاههای دولتی و آزاد شهرستان کاشان شرکت نمودند. در نهایت، داده ها به کمک روش معادلات ساختاری از طریق نرم افزار پی ال اس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد هیچ شواهدی از تفاوت تاثیرگذاری محیط های دانشگاه دولتی و غیر دولتی بر قصد کارآفرینی دانشجویان وجود ندارد. از دیگر نتایج آن بود که هنجارهای اجتماعی ادراک شده، خودکارآمدی و خواست ادراک شده بر قصد کارآفرینی دانشجویان اثرگذار می باشند. در این میان، خواست ادراک شده بیشترین شدت رابطه را با قصد کارآفرینی دارا بود. به نظر می رسد عواملی که از محیط بزرگتری نسبت به محیط دانشگاه سرچشمه می گیرند می توانند بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تاثیرگذار باشند.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، قصد کارآفرینانه، دانشجویان، دانشگاه های دولتی و غیر دولتی.

ترویج کارآفرینی توسط دولت‌ها به عنوان یک اولویت ملی در سراسر جهان مشاهده می‌شود (Fairlie and Holleran, 2012). محیط‌های دانشگاهی که برای دانشجویان الهام بخش بوده و بتوانند با آموزش و ایجاد مهارت آنان را به تاسیس کسب و کارهای خود ترغیب کنند، در توسعه کارآفرینی تاثیرگذار هستند. از آنجا که دانشگاهها به طرق مختلف از دانشجویان حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم می‌کنند، بنابراین لازم است که این اقدامات و حمایت‌ها و تاثیری که در قصد کارآفرینانه دانشجویان دارد، شناسایی شوند (Kraaijenbrink et al, 2010). مدلها و نظریات مختلفی در رابطه با قصد و رفتار کارآفرینانه ارائه شده است. برخی نتایج نشان می‌دهد که تحصیلات دانشگاهی تاثیری بر قصد کارآفرینانه افراد نداشته و برخی دیگر معتقدند که تحصیلات دانشگاهی موجب افزایش قصد کارآفرینانه می‌شود (Barral et al, 2018). این نتایج به عوامل مختلفی بستگی دارد که یکی از آنها محیط دانشگاه میباشد. سیستم دانشگاهی در اکثر کشورهای دنیا عمدتاً متشکل از دانشگاههای دولتی (عمومی) و دانشگاههای غیردولتی است (Canever et al, 2017). هر کدام از این دانشگاهها ویژگی‌هایی داشته که تاثیر بسزایی در ایجاد قصد کارآفرینانه در دانشجویهای خود دارند. برخی محققین معتقدند که محیط دانشگاه‌های دولتی اغلب از دنیای واقعی دور بوده و این امر یک مانع برای تقویت قصد کارآفرینانه دانش‌آموختگان آنها هستند (Lima et al, 2015).

بررسی قصد کارآفرینانه دانشجویان و بهره‌گیری از مدل‌های مبتنی بر قصد به عنوان ابزار مناسب برای توضیح و تفسیر شکل‌گیری و توسعه قصد کارآفرینانه دانشگاهی و رفتار کارآفرینانه این امکان را فراهم می‌آورد که چارچوب مناسبی در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی جهت حل بحران بیکاری دانش‌آموختگان داشته باشیم. از سویی توجه به هر دو نوع دانشگاه - چه دولتی و چه غیردولتی - برای بدست آوردن نتایج دقیقتر در خصوص تاثیر محیط دانشگاه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان، امری ضروری میباشد. در این راستا ابتدا باید پرسید که آیا سطح کیفیت دانشگاههای مختلف در ایران یکسان است؟ دولتی یا غیردولتی بودن دانشگاهها چه تاثیری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دارد؟ در مجموع می‌توان این سوال اصلی را در تحقیق حاضر مطرح کرد؛ آیا محیط دانشگاه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشگاههای دولتی و غیردولتی شهرستان کاشان تاثیرگذار است؟

مروری بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق

کارآفرینی، رفتار ارادی برنامه‌ریزی شده است که می‌تواند کارایی اقتصادی را افزایش دهد. نوآوری را به بازار آورد. دانش جدید را به خدمات و محصولات جدید تبدیل و شغل‌های جدیدی ایجاد کند و سطح اشتغال در جامعه را بهبود بخشد (Shane and Venkataraman, 2000). در کارآفرینی، یکی از گامهای مهم در فرایند کارآفرینی باشد (Baron, 2007). قصد را می‌توان به صورت وضعیت ذهنی که توجه شخص را به سوی یک هدف یا یک مسیر خاص برای دستیابی به چیزی معطوف می‌دارد تعریف کرد (Schwarz et al, 2009). قصد کارآفرینانه، حالت آگاهانه ذهن می‌باشد که پیش از عمل واقع شده و قصد نسبت به راه اندازی کسب و کار را به عنوان یک هدف هدایت می‌کند (Ajzen, 1991). مدل‌های اصلی که برای سنجش قصد کارآفرینی بیان شده اند شامل؛ تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده آجزن (۱۹۸۵ و ۱۹۹۱) و رویکرد کارآفرینانه شاپیرو و سوکول^۱ (۱۹۸۲) می‌باشند. در حالیکه مدل رفتار برنامه‌ریزی شده آجزن، مدل کلی است و می‌تواند برای تجزیه و تحلیل عمل

¹ Shapero and Sokol

فرد استفاده شود، مدل شاپیرو و سوکول بطور ویژه و خاص، کارافرینی را تجزیه و تحلیل می کند. در این تحقیق از مدلی که توسط کروگر و همکارانش (۲۰۰۰) پیشنهاد شده به عنوان مدل مفهومی تحقیق استفاده گردیده است. این مدل تلفیقی از مدل شاپیرو و سوکول (۱۹۸۲)، کروگر (۱۹۹۳) و کروگر و برازیل^۱ (۱۹۹۴) می باشد که مزیت آن، قدرت پیش بینی بالا و واقعی از قصد کارافرینی است (Solesvik, 2013).

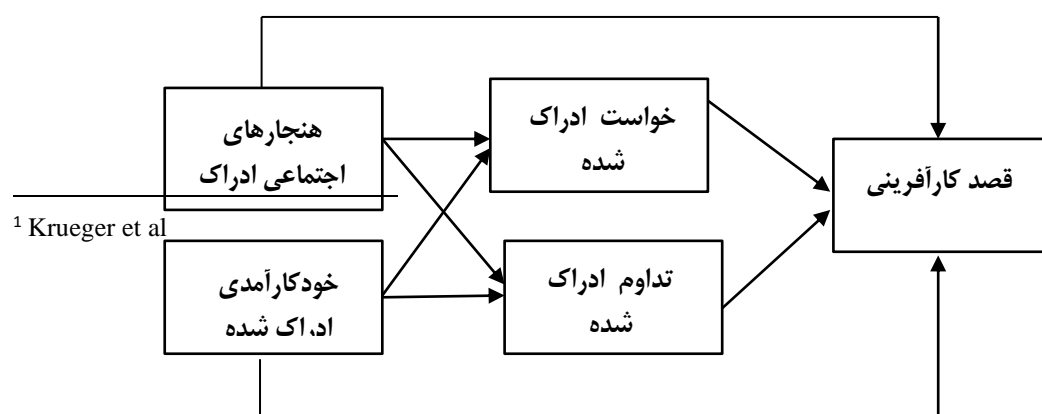
هنجارهای ذهنی، نگرش نسبت به رفتار و کنترل رفتاری ادراک شده، از عوامل پیش بینی کننده اصلی قصد راه اندازی فعالیت های کارآفرینانه در مدل کروگر و همکارانش (۲۰۰۰) به شمار می روند (Ajzen, 1991). نگرش فرد نسبت به رفتار (یعنی ارزشیابی مثبت یا منفی در مورد انجام آن رفتار، برای مثال آغاز یک کسب و کار جدید)؛ هنجارهای ذهنی (یعنی فشار اجتماعی درک شده توسط فرد برای انجام یا ندادن رفتار، برای مثال آغاز یک کسب و کار جدید)؛ و کنترل رفتاری درک شده (یعنی درک فرد از میزان دشواری یا آسانی رفتار و میزان موفقیت وی در انجام آن رفتار برای مثال شروع یک کسب و کار جدید، به عبارت دیگر احساس کنترل فرد بر راه اندازی یک کسب و کار جدید از نظر آسانی یا سختی کار). کنترل رفتار درک شده نشان دهنده امکان پذیری درک شده از انجام رفتار و مربوط به برداشت هایی از شایستگی (خودکارآمدی) است (Shook et al, 2003). این مفهوم در واقع مانند مفهوم خودکارآمدی می باشد. در هر دو مفهوم، احساس ظرفیت برای انجام رفتار مورد نظر بسیار مهم می باشد. ولیکن مفهوم کنترل رفتار درک شده گسترده تر می باشد و قابلیت کنترل رفتار را نیز شامل می شود (Linan and Chen, 2009). خودکارآمدی براساس تصور یا خودادراکی فرد از مهارتها و تواناییهای پی ریزی شده است. افراد تمایل دارند وظایفی را که در آنها خودکارآمدی پایین است انجام ندهند و در مقابل، وظایفی را که اعتقاد دارند خودکارآمدی بالاتری دارند بهتر طراحی و اجرا می کنند (Forbes, 2005). با توجه به تحقیقات انجام شده، همبستگی مثبتی بین خودکارآمدی کارآفرینانه و احتمال تبدیل شدن فرد به کارآفرین وجود دارد (Laguna, 2013). این مفهوم نشان دهنده افکار درونی افراد درباره آن است که آیا آنها توانایی درک شده را برای انجام دادن کار نوآورانه و مخاطره آمیز دارند یا اینکه آیا می توانند به شکل موثری مهارتهای خود را برای راه اندازی یک کسب و کار به کار گیرند (Bandura, 1997).

نگرش فرد نسبت به کسب و کار و هنجارهای ذهنی که از آن کسب و کار در ذهن فرد شکل گرفته به عنوان عواملی که بر قصد و نیت برای انجام کارهای گوناگون تاثیر می گذارد، نام برده شده است که این قصد و نیت به نوبه خود بر رفتار فرد تاثیر می گذارد (Westaby et al, 2010). لینان و چن (Linan and Chen, 2009) در پژوهش خود هنجارهای اجتماعی را بر قصد و نیت راه اندازی کسب و کار کارآفرینانه موثر دانستند (اثر مستقیم). در صورتی که هنجارهای جامعه با فعالیت های کارآفرینانه همسو باشد افراد نگرش مطلوب و مثبت نسبت به کارآفرینی خواهند داشت (Santon, 2010).

خواست ادراک شده از طریق ادراک فرد مبنی بر اینکه چطور به کارآفرین بودن تمایل دارد، سنجش می شود (Barrel et al, 2018). از نظر مفهومی، خواست ادراک شده نسبت به یک فرصت شناسایی شده به ادراک کنترل بستگی دارد به معنی تمایل بدست آوردن کنترل از طریق وارد عمل شدن است (Krueger, 1993). تداوم ادراک شده نیز بر می گردد به ادراک فرد که آیا این احساس که به عنوان یک کارآفرین حرفه ای بتواند کسب و کاری راه بیاندازد واقعا ماندنی و امکان پذیر هست (Barrel et al, 2018).

¹ Brazeal

بحث دیگری که در این تحقیق وجود دارد تاثیر انواع محیط های دانشگاهی(دولتی و غیردولتی) بر قصد کارآفرینی می باشد. مطالعات نشان می دهد دانشگاههای دولتی دارای اساتید تمام وقت بیشتری بوده و نسبت به دانشگاههای خصوصی زمان بیشتری به پژوهش اختصاص میدهند(Pontes, 2015)، این اساتید اغلب به مسائل علمی توجه داشته و کمتر به مسائل و نیازهای جامعه و صنعت رسیدگی میکنند، لذا همین امر باعث شده که دانشگاههای دولتی از دنیای واقعی دور شده و مانع پیشرفت قصد کارآفرینانه شوند(DeAndrade, 2012). در دانشگاههای دولتی بدلیل کمکهای تحصیلی و مالی که به دانشجویان داده میشود و همچنین بودجهای که برای کارهای پژوهشی در نظر گرفته شده است، دانشجویان را ترغیب به ادامه تحصیل کرده و انگیزه آنها را برای خروج از دانشگاه و انتخاب کار حرفهای یا ایجاد کارآفرینی به خطر می اندازد (Canever et al, 2017). نکته جالب دیگری که در خصوص دانشگاههای دولتی وجود دارد این است که ایجاد ارتباط و زندگی در کنار اساتید خبره و قدیمی دانشگاهی برای دانشجویان جذاب بوده و با الگو قرار دادن این اساتید تمایل به کارآفرینی در دانشجویان کم شده و انگیزه برای ادامه دادن راه این اساتید برای آنها افزایش میابد(Endeavor, 2014). در دانشگاههای دولتی، برنامههای آموزشی بطور کلی به سمت دانش و پژوهش هدایت میشود و کمتر با نیازهای جامعه و ایجاد نوآوری مطابقت دارد(DeAndrade, 2012). تعامل بین این دانشگاهها با صنعت و محیط کسب و کار کم رنگ بوده و همواره نیاز به تقویت این ارتباطات جهت تقویت کارآفرینی میباشد(Canever et al, 2017). از سوی دیگر، دانشگاههای غیردولتی سمت و سوی صرفا پژوهشی نداشته و به دلیل ماهیت رقابتی که دارند، همواره تلاش میکنند خود را با نیازهای به روز جامعه وفق دهند. لذا برای تحقق این امر، مکانیزمهای بیشتری برای تعامل با صنعت، جامعه و دولت ایجاد میکنند، که انتظار میرود بدین وسیله دانشجویان با واقعیتهای کسب و کار بیشتر آشنا شده و نیت کارآفرینانه آنها تقویت گردد(Melhado and Miller, 2012). پژوهشها نشان میدهد که دانشگاههای غیردولتی نسبت به دانشگاههای دولتی بر آموزشهای کارآفرینی بیشتر متمرکز هستند. همچنین، دانشجویان دانشگاههای غیردولتی نسبت به دانشگاههای دولتی بیشتر در دورههای کارآفرینی شرکت میکنند و در نتیجه بیشتر مستعد راه اندازی کسب و کار خود هستند (Perim, 2012). با توجه به موارد فوق، شناسایی تاثیر نوع دانشگاه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان امری ضروری بوده زیرا میتواند اطلاعات مفیدی به دانشگاهیان و مدیران در برنامهریزی و سیاستگذاری های بلند مدت جهت بهبود کیفیت خدمات ارائه شده در دانشگاهها جهت توسعه کارآفرینی را بدهد. در پژوهش حاضر، پس از بررسی ادبیات پژوهش، مدل مفهومی(نمودار ۱) بر اساس مدل کروگر و همکاران^۱ (۲۰۰۰) طراحی شد که در آن هنجارهای اجتماعی ادراک شده و خودکارآمدی ادراک شده؛ متغیر برونزا و خواست ادراک شده، تداوم ادراک شده، و تداوم ادراک شده، و قصد کارآفرینی؛ متغیر درونزا در نظر گرفته شد.

نمودار ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی

تحقیق حاضر از نظر هدف؛ کاربردی و از نظر روش؛ توصیفی-پیمایشی می باشد. جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش ۱۲۲۰۰ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاههای دولتی و آزاد شهرستان کاشان میباشد.

نمونه گیری از جامعه با توجه به نسبت مربوطه انجام شد و تعداد نمونه مورد نیاز با استفاده از روش کوکران برابر با ۶۰۰ نفر به دست آمد. نمونه گیری از جامعه به صورت تصادفی طبقه بندی شده انجام شد. از آنجا که احتمال می رفت تعدادی از پرسشنامه ها برگشت داده نشود یا به صورت ناقص تکمیل گردند، نمونه محاسبه شده با حدود ۱۰٪ افزایش توزیع گردید. با توجه به نرخ بازگشت ۲۰۰ پرسشنامه، که نرخ بازگشت معنادار و تعداد قابل قبولی را نشان می دهد، داده های مزبور برای تحلیل های بعدی مورد استفاده قرار گرفت.

ابزار جمع آوری داده ها در این پژوهش، پرسشنامه استاندارد بارال و همکاران (۲۰۱۸) بود که شامل دو بخش مجزا می باشد که بخش نخست مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی و بخش دوم این پرسشنامه دارای ۵۶ گویه بود شامل؛ ۷ سوال هنجارهای اجتماعی درک شده، ۱۵ سوال خواست ادراک شده، ۸ سوال خودکارآمدی ادراک شده، ۱۸ سوال تداوم ادراک شده و ۸ سوال قصد کارآفرینانه را مورد سنجش قرار میداد، در آن از طیف لیکرت (کاملاً موافقم، موافقم، نه موافقم و نه مخالفم، مخالفم و کاملاً مخالفم) استفاده شده است. در ضمن روش توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها به صورت حضوری بوده است.

برای بررسی پایایی و روایی پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا و روایی محتوا استفاده شد (جدول ۲).

جهت بررسی روایی محتوا، پرسشنامه به رؤیت تعدادی از اساتید صاحب نظر رسید و پس از اصلاحات لازم، مورد تأیید قرار گرفت. سپس به طور مقدماتی میان تعدادی از پاسخگویان توزیع و از نظرات آنان در جهت رفع موارد مبهم و مجهول استفاده شد.

در مرحله بعد، پیمایش صورت گرفت و پس از آن عوامل تحقیق به کمک روش معادلات ساختاری از طریق نرم افزار پی ال اس^۱ در دانشجویان دانشگاه دولتی و دانشگاه آزاد شهر کاشان بطور جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. این مطالعه با رعایت ملاحظات اخلاقی و همچنین توضیح اهداف پژوهش به واحدهای مورد پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات با عدم نوشتن نام و نام خانوادگی در پرسشنامه، تمایل به شرکت و حق انتخاب برای واحدهای مورد پژوهش انجام شد.

^۱ PLS

در مطالعه حاضر، اکثر افراد مورد مطالعه؛ ۹۰ درصد از آزمودنی ها در گروه سنی ۲۷-۱۸ سال قرار داشتند، ۵۵ درصد مرد، ۸۵ درصد مجرد و ۶۴ درصد بدون سابقه کار ۱۰-۱ سال بودند. همچنین ۹۰ درصد پاسخگویان مدرک کارشناسی داشتند.

به منظور آزمون مدل تحقیق از مدل معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. اما قبل از اینکه به تفسیر مدل پرداخته شود ابتدا باید مناسب بودن مدل در سه بخش مدل اندازه گیری، مدل ساختاری و مدل کلی مورد تأیید واقع شود تا بتوان به نتایج حاصل از آن اعتماد کرد و در واقع باید پایایی و اعتبار مدل اثبات گردد. به همین منظور در بخش مدل اندازه گیری از شاخص های آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا استفاده شده است (جدول ۱).

در این بخش، قبل از ورود به مجموعه معادلات ساختاری، معیارهای آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و **AVE** متغیرهای تحقیق مورد بررسی قرار میگیرد. حد مطلوب برای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بزرگتر یا مساوی ۰/۷ بوده و برای معیار **AVE** بزرگتر یا مساوی ۰/۵ میباشد. مطابق با جدول زیر، پایایی و روایی مدل تحقیق قابل قبول میباشد.

جدول ۱. بررسی پایایی ابزار پژوهش

ابعاد	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	روایی همگرا
هنجارهای اجتماعی درک شده	۷	۰/۷۵	۰/۸۲	۰/۶۷
خواست ادراک شده	۱۵	۰/۹۰	۰/۹۲	۰/۶۱
خود کارآمدی ادراک شده	۸	۰/۸۶	۰/۸۹	۰/۵۴
تداوم ادراک شده	۱۸	۰/۸۹	۰/۸۸	۰/۵۳
قصد کارآفرینانه	۸	۰/۸۶	۰/۸۹	۰/۵۰

در نهایت نیز به برازش کلی مدل اشاره شده است که در مدلهای مبتنی بر حداقل مربعات جزئی از شاخص معیار نکویی برازش استفاده می شود که باید بیشتر از ۰/۳ باشد، این شاخص طبق فرمول برای مدل حاضر به صورت زیر محاسبه شده است و نشان دهنده مناسب بودن مدل کلی است.

$$0.41149 \sqrt{GOF} = \sqrt{R_{Average}^2 \times AVE_{Average}} \approx$$

پس از تأیید برازش مدل در سه سطح معادلات ساختاری که با نرم افزار پی ال اس بررسی گردید در ادامه به آزمون مدل پرداخته می شود. در مرحله بعد، جهت آزمون مدل پژوهش، از رویکرد حداقل مربعات جزئی با نرم افزار پی ال اس استفاده شده است. در مدل معادلات ساختاری (نمودار ۲)، برای تحلیل معناداری روابط مدل از

ضرایب معناداری استفاده می شود. با توجه به شکل و میزان ضرایب معناداری، از آنجا که برای رد یا تایید فرضیهها مقدار t باید بیشتر از $1/96$ یا کمتر از $-1/96$ باشد، مقدار پارامتر بین دو دامنه در الگو مهم شمرده نمیشود، همچنین مقادیر بین این دو مقدار حاکی از عدم وجود تفاوت معنادار مقدار محاسبه شده برای وزن های رگرسیونی با مقدار صفر در سطح 95 درصد دارد. با توجه به خروجی های نرم افزار، می توان نتایج جدول ۲ را بررسی نمود. در صورتی که مقدار t به دست آمده از $1/96$ بیشتر باشد، رابطه مورد نظر تایید میگردد و در صورتی که از این مقدار کمتر باشد رابطه رد میشود.

جدول ۲. بررسی روابط میان متغیرها در مدل نهایی تحقیق

نتیجه آزمون	سطح معناداری	مقدار t	ضریب مسیر	روابط میان متغیرها	دانشگاه
تایید	$P \leq 0/05$	1/96	0/10	هنجارهای اجتماعی ادراک شده با قصد کارآفرینی	دولتی
رد	$P > 0/05$	0/17	0/00	هنجارهای اجتماعی ادراک شده با قصد کارآفرینی	آزاد
تایید	$P \leq 0/05$	4/34	0/31	خودکارآمدی ادراک شده با قصد کارآفرینی	دولتی
تایید	$P \leq 0/05$	4/16	0/24	خودکارآمدی ادراک شده با قصد کارآفرینی	آزاد
تایید	$P \leq 0/05$	6/25	0/39	خواست ادراک شده با قصد کارآفرینی	دولتی
تایید	$P \leq 0/05$	6/72	0/45	خواست ادراک شده با قصد کارآفرینی	آزاد
رد	$P > 0/05$	1/24	0/10	تداوم ادراک شده با قصد کارآفرینی	دولتی
تایید	$P \leq 0/05$	4/39	0/21	تداوم ادراک شده با قصد کارآفرینی	آزاد
تایید	$P \leq 0/05$	2/92	0/21	هنجارهای اجتماعی ادراک شده با خواست ادراک شده	دولتی
تایید	$P \leq 0/05$	4/31	0/26	هنجارهای اجتماعی ادراک شده با خواست ادراک شده	آزاد
تایید	$P \leq 0/05$	3/08	0/22	هنجارهای اجتماعی ادراک شده با تداوم ادراک شده	دولتی
رد	$P > 0/05$	1/56	0/10	هنجارهای اجتماعی ادراک شده با تداوم ادراک شده	آزاد
تایید	$P \leq 0/05$	7/11	0/41	خودکارآمدی ادراک شده با خواست ادراک شده	دولتی

آزاد	خودکارآمدی ادراک شده با خواست ادراک شده	۰/۴۱	۶/۳۷	$P \leq ۰/۰۵$	تائید
دولتی	خودکارآمدی ادراک شده با تداوم ادراک شده	۰/۳۷	۵/۳۹	$P \leq ۰/۰۵$	تائید
آزاد	خودکارآمدی ادراک شده با تداوم ادراک شده	۰/۴۹	۶/۴۶	$P \leq ۰/۰۵$	تائید

بر اساس یافته‌های تحقیق (جدول ۳)، در دانشگاه دولتی، هنجارهای اجتماعی ادراک شده بر: قصد کارآفرینی ($\beta=۰/۱۰$, $t=۱/۹۶$)، خواست ادراک شده ($\beta=۰/۲۱$, $t=۲/۹۲$)، تداوم ادراک شده ($\beta=۰/۲۲$, $t=۳/۰۸$) تاثیر معناداری دارد.

در دانشگاه آزاد نیز هنجارهای اجتماعی ادراک شده بر: خواست ادراک شده ($\beta=۰/۲۶$, $t=۴/۳۱$)، تداوم ادراک شده ($\beta=۰/۱۰$, $t=۱/۵۶$) تاثیر معناداری دارد. اما هنجارهای اجتماعی ادراک شده بر: قصد کارآفرینی ($\beta=۰/۱۷$, $t=۰/۰۰$) و تداوم ادراک شده ($\beta=۰/۱۰$, $t=۱/۵۶$) تاثیر معناداری نداشت.

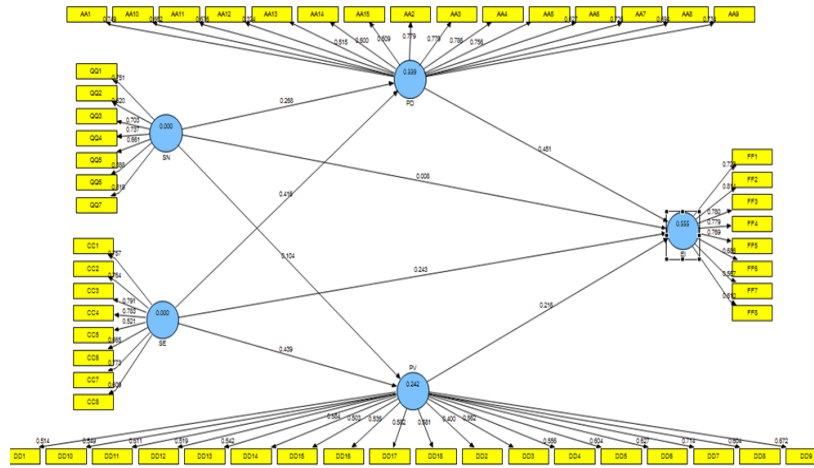
از سویی در دانشگاه دولتی، خودکارآمدی ادراک شده بر: قصد کارآفرینی ($\beta=۰/۳۱$, $t=۴/۳۴$)، خواست ادراک شده ($\beta=۰/۴۱$, $t=۷/۱۱$) و تداوم ادراک شده ($\beta=۰/۳۷$, $t=۵/۳۹$) تاثیر معناداری دارد.

در دانشگاه آزاد، خودکارآمدی ادراک شده بر: قصد کارآفرینی ($\beta=۰/۲۴$, $t=۴/۱۶$)، خواست ادراک شده ($\beta=۰/۴۱$, $t=۷/۱۱$) و تداوم ادراک شده ($\beta=۰/۴۹$, $t=۶/۴۶$) تاثیر معناداری دارد. خواست ادراک شده بر: قصد کارآفرینی در دانشگاه دولتی ($\beta=۰/۳۹$, $t=۶/۲۵$) و در دانشگاه آزاد ($\beta=۰/۷۲$, $t=۰/۴۵$) تاثیر معناداری دارد.

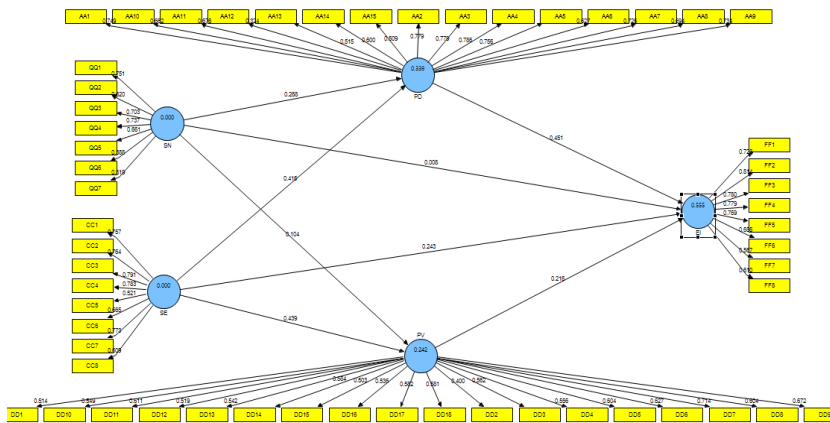
تداوم ادراک شده بر قصد کارآفرینی در دانشگاه دولتی ($\beta=۰/۱۰$, $t=۱/۲۴$) تاثیر معناداری نداشت ولی تاثیر آن در دانشگاه آزاد تائید شد ($\beta=۰/۲۱$, $t=۴/۳۹$).

در نهایت مدل نهایی حاصل از تحقیق برای هر دو جامعه نمونهی دانشگاه دولتی و دانشگاه آزاد در نمودارهای ۲ و ۳ نشان داده شده است^۱:

^۱ در نمودار ۲ و ۳: EI خودکارآمدی ادراک شده، PO خواست ادراک شده، SN هنجارهای اجتماعی ادراک شده، PV تداوم ادراک شده و SE قصد کارآفرینانه می باشند.

نمودار ۲. مدل پژوهش در حالت تخمین استاندارد (دانشگاه دولتی)

نمودار ۳. مدل

پژوهش در حالت تخمین استاندارد (دانشگاه آزاد)

برای بررسی این فرضیه، با استفاده از آزمون t زوجی، اختلاف بین متغیرهای پژوهش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه دولتی و آزاد بررسی می‌شود. در واقع محقق به دنبال آن است که نشان دهد کدام یک از متغیرهای مدل تحقیق، با توجه به نوع دانشگاه تغییر میکند. در جدول ۳ نتایج آزمون t زوجی آورده شده است:

جدول ۳. نتایج آزمون t زوجی

اختلاف	T	میانگین		متغیرها	ردیف
		آزاد	دولتی		

	سطح معناداری					
۰/۱	۰/۴۲	۲/۰۰	۳/۸۶	۳/۹۶	هنجارهای اجتماعی درک شده	۱
۰/۱۲	۰/۲۸	۲/۷۹	۳/۹۶	۴/۰۸	خواست ادراک شده	۲
۰/۲	۰/۰۹	۳/۵۵	۳/۴۷	۳/۶۷	خود کارآمدی ادراک شده	۳
۰/۰۴	۰/۴۴	۱/۸۵	۲/۸۰	۲/۷۶	تداوم ادراک شده	۴
۰/۱۳	۰/۱۸	۲/۲۴	۳/۵۴	۳/۶۷	قصد کارآفرینانه	۵

در آزمون t که نتایج آن در جدول فوق آورده شده است، نظرات دانشجویان دانشگاه دولتی و آزاد نسبت به متغیرهای مدل تحقیق مقایسه میشود. چنانچه سطح معناداری هر یک از متغیرها از $0/05$ کمتر باشد، بدین معناست که اختلاف نظر دانشجویان دانشگاه دولتی و آزاد معنادار بوده و در نتیجه می توان نتیجه گرفت که محیط دانشگاه بر آن متغیر، تأثیرگذار بوده است. از سوی دیگر، چنانچه سطح معناداری هر یک از متغیرها از $0/05$ بیشتر باشد، بدین معناست که اختلاف نظر دانشجویان دانشگاه های دولتی و آزاد معنادار نبوده و در نتیجه میتوان گفت که محیط دانشگاه بر آن متغیر، تأثیرگذار نبوده است.

حال، با توجه به نتایج آزمون t که در جدول فوق نشان داده شده است، اختلاف میان نظرات دانشجویان در مورد همه متغیرها، از نظر آماری معنیدار نبود. به عبارت دیگر، دانشجویان دانشگاه دولتی و آزاد از سطح یکسانی از قصد کارآفرینانه برخوردار هستند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر، بدنبال بررسی تاثیر محیط دانشگاه بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه های دولتی و غیردولتی شهرستان کاشان بود. نتایج حاکی از آن است که بیشتر افراد شرکت کننده در پژوهش؛ در محدوده سنی ۲۷-۱۸، مرد، مجرد و با تحصیلات کارشناسی بودند. آزمون مدل تحقیق نشان داد که هنجارهای اجتماعی ادراک شده بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه دولتی بصورت مستقیم تأثیر معنادار و مثبتی دارد اما در میان دانشجویان دانشگاه آزاد، تاثیری نداشت. به نظر می رسد از آنجا که در جامعه ایران، تحصیل در دانشگاه های دولتی دارای وجه و امتیاز بالایی نسبت به تحصیل در دانشگاه های غیردولتی می باشد و تفکر و هنجارهای جامعه در این جهت است که معمولاً دانشجویان و فارغ التحصیلان دانشگاه های دولتی انگیزه و توانایی بیشتری در پروراندن ایده و راه اندازی کسب و کار دارند، همین انتظار می تواند بر قصد دانشجویان دانشگاه های دولتی جهت کارآفرینی اثر گذار باشد. اما در مقابل، چنین تفکر و انتظاری نسبت به دانشجویان دانشگاه های غیردولتی کمتر می باشد از سویی این تصور نیز وجود دارد که دانشجویان غیردولتی از طبقه مرفه جامعه بوده و یا شاغل می باشند بنابراین چندان انگیزه و تلاشی ممکن است جهت کارآفرینی نداشته باشند. با این توضیح، قابل توجه است که دانشجویان دانشگاه های غیردولتی تحت تاثیر هنجارهای اجتماعی جهت کارآفرینی نباشند. در تحقیقات صیف و همکاران (۱۳۹۳) نیز هنجارهای اجتماعی بطور غیرمستقیم بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دولتی دانشگاه علوم پزشکی شیراز اثر معناداری داشت.

خود کارآمدی ادراک شده بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه دولتی و دانشگاه آزاد تأثیر مثبتی داشت. در همین راستا، یزدان پناه و میبیدی (۱۳۹۶) در پژوهش خود اثرات مستقیم و معنادار خودکارآمدی کارآفرینانه را بر قصد کارآفرینانه به اثبات رساندند. باور به خودکارآمدی بالاتر در فرد میتواند احساس اطمینان بیشتر از تواناییهای شخصی برای خلق رضایت بخش یک کار مخاطره آمیز را متبلور سازد. از این رو انتظار می رود که چنین فردی با قصد بیشتر و مصمتمتر برای کارآفرین شدن و به تبع آن تصمیمگیری برای انتخاب یک مسیر شغلی کارآفرینانه اقدام کند.

خواست ادراک شده نیز بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه دولتی و دانشگاه آزاد تأثیر مثبتی داشت. این نتیجه با پژوهشهای شاپیرو و سوکل (۱۹۸۲)، مبنی بر تأثیر خواست ادراک شده افراد بر عمل به تصمیمات خود که همان قصد کارآفرینی میباشد، همراستا است. به عبارتی دانشجویان تمایل زیادی به عملی کردن تصمیمات خود مبنی به کارآفرین شدن دارند.

اما تداوم ادراک شده بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه دولتی تأثیر معناداری نداشت ولی در مورد دانشجویان دانشگاه آزاد تأثیر معناداری وجود داشت. از آنجا که جهت راه اندازی کسب و کار و قصد کارآفرینانه، فرد علاوه بر داشتن ایده مناسب نیاز به عوامل متعددی از جمله حمایت های مالی و امکانات لازم دارد، در بیشتر اوقات دیده می شود که تدارک آنها از سوی دانشجویان دانشگاه های دولتی بسیار دشوار است و در نتیجه از کارآفرینی سر باز می زنند. بنابراین به نظر می رسد دانشجویان دانشگاه آزاد برای ادامه مسیر، بدلیل برخورداری از امکانات، توانایی بیشتری داشته باشند و در مقابل موانع، دل سرد نگردند و در صورت شکست در راه اندازی کسب و کار، مجدد بتوانند کسب و کار دیگری و یا همان کسب و کار را با رفع ایرادات راه اندازی نمایند.

هنجارهای اجتماعی ادراک شده بر خواست ادراک شده دانشجویان دانشگاه دولتی و دانشگاه آزاد تأثیر مثبتی دارد. نتایج این فرضیه با پژوهش بارال و همکاران (۲۰۱۸) همراستا می‌باشد. در واقع اینگونه استنباط می‌شود که، هنجارهای اجتماعی ادراک شده دانشجویان دانشگاه دولتی که ناشی از ادراک و ذهنیت آنها از فشارهای دوستان و اطرافیان است، باعث تحریک خواست ادراک شده آنها جهت عملی کردن تصمیمشان جهت ایجاد کارآفرینی شده است.

هنجارهای اجتماعی ادراک شده بر تداوم ادراک شده دانشجویان دانشگاه دولتی تأثیر مثبتی دارد ولی در مورد دانشجویان دانشگاه آزاد تأثیر معناداری وجود نداشت. دانشجویان دانشگاه دولتی بواسطه انرژیها و فشارهایی که از دوستان و اطرافیان میگیرند، تمایل بیشتری به ادامه تلاش برای حفظ تصمیم خود برای راهاندازی یک کسب و کار دارند. اما دانشجویان دانشگاه آزاد از آنجا که از هنجارهای اجتماعی و انرژی مثبت اطرافیان خود کمتر برخوردارند بنابراین هنجارهای اجتماعی نمی تواند تأثیر معناداری بر تداوم ادراک شده داشته باشد.

خودکارآمدی ادراک شده بر خواست ادراک شده دانشجویان دانشگاه دولتی و آزاد تأثیر معناداری دارد. خود کارآمدی ادراک شده بر تداوم ادراک شده دانشجویان دانشگاه دولتی و آزاد شهرستان کاشان تأثیر معناداری دارد. نتایج پژوهش بارال و همکاران (۲۰۱۸) نیز حاکی از آن بود که دانشجویان دانشگاه دولتی به واسطه احساس باور به توانایی در عملی کردن تصمیم به کارآفرینی در خودشان، تلاش بیشتری برای حفظ و تداوم قصد کارآفرینی از خود نشان میدهند.

نتایج تحقیق حاضر، حاکی از آن بود که در مجموع، محیط دانشگاه دولتی و آزاد اثر متفاوتی بر قصد کارآفرینی دانشجویان ندارد. این نتیجه همراستا با نتایج پژوهشهای کانور و همکاران (۲۰۱۷) و بارال و همکاران (۲۰۱۸) می باشد. نتایج این مطالعه برخی مطالعات پیشین را که معتقد بودند دانشگاه های غیر دولتی مکان بهتری برای کار آفرینی هستند (Perim, 2012) تایید نکرد. در حقیقت می توان گفت محیط ها به شکل مشابه بر افراد تأثیر می گذارند.

این نتایج، ما را به تفکر درباره این حقیقت وا می دارند که عوامل بسیاری می توانند بر قصد کارآفرینی و راه اندازی کسب و کار دانشجویان تأثیر گذار باشند، عواملی که از محیط بزرگتری نسبت به محیط دانشگاه سرچشمه می گیرند، تأثیر عوامل اقتصادی، سیاسی، محیطی و حمایت های سازمانهای مختلف را نباید از نظر دور نگه داشت.

از آنجا که نتایج این تحقیق نشان داد در مورد محیط دانشگاه؛ عواملی همچون هنجارهای اجتماعی ادراک شده، خودکارآمدی و خواست ادراک شده بر قصد کارآفرینی دانشجویان اثرگذار می باشد در این میان، خواست ادراک شده بیشترین شدت رابطه را با قصد کارآفرینی دارا بود. البته تأثیر گذاری این عوامل بر روی قصد کارآفرینی بنا به دولتی و غیر دولتی بودن دانشگاه، با یکدیگر تفاوت داشتند. برای مثال هنجارهای اجتماعی درک شده و تداوم درک شده بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه آزاد تأثیری نداشت. در دانشگاه دولتی نیز تداوم ادراک شده تأثیری بر قصد کارآفرینی ندارد.

اگرچه هدف از این مطالعه نوآوری در نتایج بود و از بسیاری محدودیتها از جمله بحث روش شناسی تحقیق که ممکن بود در کار تحقیق ایجاد شود آگاهی وجود داشت، اما سعی شد از مقیاسها، آزمونها و پرسشنامههای استاندارد استفاده گردد تا تأثیرات روششناسی تحقیق از طریق جمعآوری و سنجشهای معتبر داده ها، کم شود. از جمله محدودیت هایی که در پژوهش حاضر وجود داشت عدم همکاری برخی از دانشجویان به دلیل اعتقاد به

عدم به کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات در عمل و ناآشنایی برخی از آنها با روش کارآفرینی بود و دیگر آنکه، یافته های مطالعه حاضر فقط بر روی دانشجویان انجام شده است و لذا نتایج حاصل را نمیتوان به منابع انسانی سازمانهای دیگر تعمیم داد. پیشنهاد می شود در تحقیقات آینده، مطالعه مشابهی پیرامون قصد کارآفرینی در دانشگاه های دیگر صورت پذیرد و نتایج آن با تحقیق حاضر مقایسه شود. مطالعات آینده می توانند سایر دانشگاهها از قبیل، علمی- کاربردی، پیام نور و غیره را شامل شوند و با مطالعه نمونه ای بزرگتر از دانشجویان دیگر رشته های دانشگاهی، اعتبار یافته های حاصله در تحقیق حاضر را تأیید کنند. همچنین پیشنهاد میشود که سایر ابعاد تأثیرگذار بر قصد کارآفرینی دانشجویان بررسی شود.

منابع

- صیف، محمدحسین، ثابت مهار لوئی، عباس، رستگار، احمد و احمدآبادی، خدیجه (۱۳۹۳)، موثر بر قصد کارآفرینی دانشگاهی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز، مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی، (۱۵) ۷، ۷۱-۸۵.
- یزدان پناه، مسعود و زبیدی، طاهره (۱۳۹۶)، تاثیر ویژگیهای کارآفرینی بر نیت کارآفرینانه در دانشگاه رامین خوزستان"، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، (۲) ۲۳، ۱۳۱-۱۱۵.

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned schavior, *Organizational Behavior and Human Decision processes*, 50 (2), 179-211.
- Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: A theory of planned behavior, In *Action control* , 11-39.
- Barrel , M.R.M., Riberio, F. G., & Canever, M. D.(2018). Influence of the university environment in the entrepreneurial intention in public and private universities, *RAUSP Management Journal*, 53, 122-133.
- Bandura, A. (1997). *Self – efficacy: The exercise of control*, New York: freeman.
- Baron, R.A. (2007). *Entrepreneurship: Aprocess Prespective*, In J.R. Baum, M.
- De Andrade, J. A. (2012). *Universidades Empreendedoras e o Contexto do Nordeste Brasileiro*, *Revista Gestão & Tecnologia*, 12(2), 4-32.
- Canever , M.D., Barral, M.R.M., & Ribeiro, F.G. (2017). How does the public and private university environment affect students' entrepreneurial intention?, *Education training* , 59(6), 550-564.
- Fairlie, R.W., & Holleran , W. (2012). Entrepreneurship training, risk aversion and other personality traits: Evidens from arandom experiment, *Journal of Economic Psychology*, 33 (2), 366-378.
- Forbes , D.P.(2005). Are some entrepreneurs more over confident Than others?, *Ournal of Business venturing*, 20(5), 623-640.
- Kraaijenbrink, J., Bos, G., & Groen, A. (2010). What do students think of the entrepreneurial support given by their universities?, *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 9 (1), 110-125.
- Krueger, N.F. (1993). Theimpact of prior entrepreneurial exposure on perceptions of new venture feasibility and Desirability, *The Journal of Entrepreneurship Education*, 5, 3-13.
- Krueger, N.F., & Brazel, D.V. (1994). Entrepreneurial potential and potential entrepreneurs, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18, 91-104.
- Krueger, N.F., Reilly, M.D., & Carsrud, A.L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions, *Journal of Business Venturing* , 15 (5), 411-432.
- Laguna, M. (2013). Self-efficacy, Self-esteem, and entrepreneurship among the unemployed, *Journal of applied social psychology*, 43(2), 253-262.
- Lima, E., Lopes, R.M., Nassif, V.M.J., & Silva, D. (2015). Ser seu Proprio Patrao? Aperfeicoando-se a Educacao Superior em Empreendedorismo [Interested in Being a Business Owner? Improving Higher Education in Entrepreneurship], *Revista de Administracao Contemporanea*, 19 (4), 419.
- Linan, F., & Chen, Y.W. (2009). Development and cross- cural application of aspecific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship theory and practice*, 33 (3), 593-617.
- Melhado, J. P., & Miller, A. (2012). Empreendedorismo nas universidades brasileiras 2012. *Endeavor Brasil*.
- Perim, M.L.S. (2012). Comparacao do ensino e da pratica de empreendedorismo em instituicoes de ensino superior publicas e privadas de Boa Vista, *Revista de Administracao de Roraima- RARR*, 2(1), 67-87.
- Pontes, P. (2015). Brazilian scientific production vs. innovation and technology, *Brazilian Journal of Otorhinolaryngology* , 81(4), 343-344.

- Santon, M. (2010). The impact of higher education on entrepreneurial intention of university student in china, *Academy of Management* , 9 ,1-14.
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promis of entrepreneurship as afailed of research, *Academy of Management Review*, 25, 217-226.
- Shapero, A., & Sokol, L. (1982). The social dimensions of entrepreneurship . Computacao: estudo comparative entre uma universidade publica e uma privada. In *Anais do EATI. Anais , Encontro Nacional de Tecnologia da Informacao. Frederico Westphalen.*
- Shook, C.L., Priem, R.L., & Mc Gee, J.E. (2003). Venture creation and the entreprisig individual : review and synthesis, *Journal of Management*, 29, 379-399.
- Solesvik, M.Z.(2013). Entrepreneurial motivations and intentions : Investigating the role of education major, *Education + Training* , 55(3), 253-271.
- Westaby, J.D., Probst, T.M., & Lee, B.C. (2010). Leadership decision- making: A behavioral reasoning theory analysis, *The leadership Quarterly*, 21 (3), 481-495.